

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (aštuntoji kolegija) NUTARTIS

2019 m. spalio 24 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teisingumo Teismo procedūros reglamentas – 99 straipsnis – Oro transportas – Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 – Skrydžio atidėjimas ilgam laikui – Keleivių teisė į kompensaciją – Įrodymas, kad keleivis atvyko registruotis – Rezervacija, kurią patvirtina oro vežėjas“

Byloje C-756/18

dėl 2018 m. lapkričio 28 d. *tribunal d'instance d'Aulnay-Sous-Bois* (One su Bua pirmosios instancijos teismas, Prancūzija) sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2018 m. gruodžio 3 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

LC,

MD

prieš

easyJet Airline Co. Ltd

TEISINGUMO TEISMAS (aštuntoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkė L. S. Rossi, teisėjai J. Malenovský (pranešėjas) ir F. Biltgen,

generalinis advokatas E. Tanchev,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- MD ir LC, atstovaujantį advokatės J. Pitcher,
- Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos A.-L. Desjonquères ir I. Cohen,
- Portugalijos vyriausybės, atstovaujamos L. Inez Fernandes ir P. Barros da Costa, L. Medeiros ir C. Farto,
- Europos Komisijos, atstovaujamos J. Hottiaux ir N. Yerrell,

* Proceso kalba: prancūzų.

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šią

Nutartį

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (OL L 46, 2004, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 8 t., p. 10), 3 straipsnio 2 dalies a punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant LC ir MD ginčą su *easyJet Airline Co. Ltd* (toliau – *easyJet*) dėl kompensacijos, kurios buvo prašoma atidėjus skrydį ilgam laikui.

Teisinis pagrindas

- 3 Reglamento Nr. 261/2004 1 konstatuojamojoje dalyje nustatyta:

„Bendrijos veiksmis oro transporto srityje, be kita ko, turėtų būti siekiama užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį. Be to, turėtų būti visokeriopai atsižvelgiama į vartotojų apsaugos reikalavimus apskritai.“

- 4 Šio reglamento 2 straipsnio g punkte nustatyta:

„Šiame reglamente:

<...>

g) „rezervavimas“ – tai faktas, kad keleivis turi bilietą ar kitą įrodymą, kuriame nurodyta, kad oro vežėjas arba turizmo kelionių organizatorius rezervavimą patvirtino ir įregistravo.“

- 5 Minėto reglamento 3 straipsnyje numatyta:

„1. Šis reglamentas taikomas:

- a) keleiviams, išvykstantiems iš oro uosto, esančio valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis;
- b) keleiviams, vykstantiems iš trečiojoje šalyje esančio oro uosto į oro uostą, esantį valstybės narės teritorijoje, kuriai taikoma Sutartis, nebent jie gautų lengvatų ar kompensaciją ir toje trečiojoje šalyje jiems būtų suteikta pagalba, jei atitinkamą skrydį vykdantis oro vežėjas yra Bendrijos oro vežėjas.

2. 1 dalis taikoma tik tuo atveju, jei keleiviai:

- a) turi patvirtintą rezervavimą atitinkamam skrydžiui ir, išskyrus 5 straipsnyje nurodytą atšaukimą, atvyksta registruotis:

– oro vežėjo, turizmo kelionių organizatoriaus arba įgaliotojo atstovo iš anksto raštu (įskaitant elektroninėmis priemonėmis) nurodyta tvarka ir laiku,

arba, jei laikas nenurodytas,

– ne vėliau kaip likus 45 minutėms iki paskelbto išvykimo laiko; arba

b) oro vežėjo arba turizmo kelionių organizatoriaus buvo perkelti iš skrydžio, kuriam jie turėjo rezervavimą, į kitą skrydį, nesvarbu, dėl kokios priežasties.

<...>“

6 Reglamento Nr. 261/2004 7 straipsnio 1 dalyje numatyta:

„Kai daroma nuoroda į šį straipsnį, keleiviai gauna tokio dydžio kompensaciją:

a) 250 eurų visų 1 500 kilometrų ar mažesnio atstumo skrydžių atveju;

b) 400 eurų visų didesnio kaip 1 500 kilometrų atstumo Bendrijos vidaus skrydžių ir visų kitų 1 500–3 500 kilometrų atstumo skrydžių atveju;

c) 600 eurų visų skrydžių, kuriems netaikomas a arba b punktas, atveju.

Nustatant atstumą, pagrindu laikoma paskutinė paskirties vieta, į kurią keleivis dėl atsisakymo vežti arba skrydžio atšaukimo atvyksta vėliau už tvarkaraštyje numatytą laiką.“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

7 Ieškovai pagrindinėje byloje turėjo elektroninę *easyJet* vykdomo skrydžio pirmyn ir atgal rezervaciją, iš kurios matyti, kad rezervuotas 2014 m. vasario 8 d. skrydis iš Paryžiaus (Prancūzija) į Veneciją (Italija) ir 2014 m. vasario 10 d. skrydis atgal.

8 Ieškovų pagrindinėje byloje teigimu, vykdant skrydį atgal į Paryžių, jis buvo atidėtas 3 val. ir 7 min.

9 Kadangi jiems už šį skrydžio atidėjimą kompensacija nebuvo sumokėta, jie kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusį teismą su ieškiniu; juo reikalavo įpareigoti *easyJet* sumokėti kiekvienam jų po 250 EUR kompensaciją, nustatytą Reglamento Nr. 261/2004 7 straipsnyje.

10 *EasyJet*, kuri neginčijo minėto skrydžio atidėjimo, atmetė reikalavimą mokėti kompensaciją dėl to, kad ieškovai pagrindinėje byloje nepateikė įlaipinimo talonų kaip įrodymo, jog atvyko į oro uostą registruotis.

11 Šiomis aplinkybėmis ieškovai pagrindinėje byloje mano, jog reikia išsiaiškinti įrodymo, kad keleivis atvyko registruotis, problemą, ir, be kita ko, teigia, kad turimas įlaipinimo talonas neleidžia spręsti nei apie faktinį atvykimą registruotis, nei apie keleivio įlaipinimą į orlaivį, kad Reglamento Nr. 261/2004 3 straipsnyje neapibrėžiama sąvoka „registravimasis“ ir kad reikia atsizvelgti į skaitmeninę pažangą keleivių registravimo srityje, t. y. bilietų pardavimo skaitmeninimą, registracijos internetu būdus ir bilietus elektroninėse laikmenose.

12 Atvirkščiai, *easyJet* mano, kad Reglamento Nr. 261/2004 aiškinimas nekelia jokių abejonių, nes *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) nurodė, jog keleiviai turi pateikti įlaipinimo taloną tam, kad įrodytų savo atvykimą registruotis.

13 Iš tiesų sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą minima *Cour de cassation* (Kasacinis teismas, Prancūzija) jurisprudencija, pagal kurią tas teismas paliko galioti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo sprendimus, kuriais šis, remdamasis Reglamentu Nr. 261/2004, atmetė

prašymus dėl nustatyto dydžio kompensacijos už atidėjimą ilgam laikui; šiuos prašymus pateikė keleiviai, kurie, nors ir buvo pateikę elektroninės rezervacijos įrodymus ir tam tikrus patvirtinimus, nepateikė atitinkamų įlaipinimo talonų.

14 Be to, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui nagrinėjant daug ginčų, dauguma skrydį vykdžiusių oro vežėjų, remdamiesi minėta *Cour de cassation* (Kasacinis teismas) jurisprudencija, teigia, jog nepateikus įlaipinimo talono atsisakoma mokėti Reglamento Nr. 261/2004 7 straipsnyje numatytą kompensaciją, kai skrydis atidedamas ilgam laikui.

15 Šiomis aplinkybėmis *tribunal d'instance d'Aulnay-Sous-Bois* (One su Bua pirmosios instancijos teismas, Prancūzija) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Reglamentas Nr. 261/2004] 3 straipsnio 2 dalies a punktas aiškintinas taip, kad siekdami remtis reglamento nuostatomis keleiviai privalo įrodyti, jog atvyko registruotis?

2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar pagal [Reglamento Nr. 261/2004] 3 straipsnio 2 dalies a punktą draudžiama paprastosios prezumpcijos sistema, pagal kurią sąlyga, kad keleivis atvyko registruotis, laikytina įrodyta, jeigu jis turi skrydį vykdančio oro vežėjo patvirtintą ir įregistruotą rezervaciją, kaip tai suprantama pagal 2 straipsnio g punktą?“

Dėl prejudicinių klausimų

16 Visų pirma primintina, kad iš suformuotos jurisprudencijos matyti, jog, vykdant SESV 267 straipsnyje įtvirtintą nacionalinių teismų ir Teisingumo Teismo bendradarbiavimo procedūrą, pastarasis teismas nacionaliniam teismui turi pateikti naudingą atsakymą, kuris leistų išspręsti jo nagrinėjamą bylą. Tokiu atveju Teisingumo Teismui gali tekti performuluoti jam pateiktus klausimus (žr., be kita ko, 2015 m. rugsėjo 17 d. Sprendimo *van der Lans*, C-257/14, EU:C:2015:618, 32 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

17 Nagrinėjant šį prašymą priimti prejudicinį sprendimą reikia pasinaudoti šia galimybe.

18 Iš tiesų prejudiciniais klausimais prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo Teisingumo Teismo apskritai nuspręsti, ar Reglamento Nr. 261/2004 3 straipsnio 2 dalies a punktas turi būti aiškinamas taip, kad keleivis, siekdamas remtis reglamento nuostatomis, privalo įrodyti, jog atvyko registruotis, ir, jei taip, ar, atsižvelgiant į šio reglamento 2 straipsnio g punktą, galima daryti prielaidą dėl tokio atvykimo registruotis, nes šis keleivis turi skrydį vykdančio oro vežėjo patvirtintą ir įregistruotą rezervaciją.

19 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai susiję su konkrečiomis aplinkybėmis, t. y. oro vežėjo atsisakymu mokėti kompensaciją pagal Reglamentą Nr. 261/2004 po to, kai skrydis buvo atidėtas trims ar daugiau valandų, tai nustačius skrydžio, į kurį suinteresuotieji asmenys turi patvirtintą rezervaciją, pabaigoje. Kaip matyti iš šios nutarties 10 punkto, oro vežėjas neginčija tokio atidėjimo, tačiau atsisako mokėti kompensaciją dėl to, kad minėti asmenys, pateikdami įlaipinimo taloną, neįrodė, jog atvyko registruotis.

20 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat atkreipia dėmesį į didelį jo nagrinėjamų ginčų skaičių. Jo teigimu, dauguma oro vežėjų atsisako mokėti Reglamento Nr. 261/2004 7 straipsnyje numatytą kompensaciją atidėjimo ilgam laikui atveju, nes nėra pateiktas įlaipinimo talonas, o to reikalaujama pagal atitinkamos valstybės narės aukščiausiojo teismo jurisprudenciją.

- 21 Atsižvelgiant į šias aplinkybes ir siekiant pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui naudingą atsakymą, kad šis galėtų išspręsti nagrinėjamą ginčą, reikia suprasti šiuos klausimus taip, kad jais iš esmės siekiama sužinoti, ar Reglamentas Nr. 261/2004, konkrečiai jo 3 straipsnio 2 dalies a punktas, turi būti aiškinamas taip, kad keleiviams, kurių skrydis atidėtas trimis ar daugiau valandų ir kurie atvyksta registruotis ir turi patvirtintą rezervaciją šiam skrydžiui, gali būti atsisakyta mokėti kompensaciją pagal šį reglamentą vien dėl to, kad jie, pateikdami prašymą dėl kompensacijos, neįrodė, jog atvyko registruotis į minėtą skrydį, t. y. nepateikė įlaipinimo talono.
- 22 Pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 99 straipsnį Teisingumo Teismas, vadovaudamasis teisėjo pranešėjo siūlymu ir išklausęs generalinį advokatą, bet kada gali nuspręsti priimti sprendimą motyvuota nutartimi, jeigu atsakymas į klausimą, dėl kurio pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą, nekelia jokių pagrįstų abejonių.
- 23 Kadangi būtent taip yra nagrinėjamoje byloje, reikia taikyti šią nuostatą.
- 24 Iš Reglamento Nr. 261/2004 3 straipsnio 2 dalies a punkto formuluotės matyti, kad šis reglamentas taikomas tik tuo atveju, jei, pirma, keleiviai turi patvirtintą rezervaciją atitinkamam skrydžiui ir, antra, jeigu jie atvyksta registruotis per šioje nuostatoje numatytus terminus.
- 25 Tai rodo, kad šioje nuostatoje nurodytos dvi sąlygos yra vertinamos bendrai, nes keleivio atvykimas registruotis gali būti preziumuojamas, tik kai jis turi patvirtintą rezervaciją atitinkamam skrydžiui.
- 26 Be to, šioje nuostatoje patikslinama, kad reikalavimas registruotis netaikomas keleiviams skrydžių atšaukimo atveju.
- 27 Prejudiciniai klausimai susiję su keleiviais skrydžių atidėjimo ilgam laikui atveju.
- 28 Kadangi, kaip yra pagrindinėje byloje, oro vežėjas įlaipino keleivius, turinčius patvirtintą rezervaciją atitinkamam skrydžiui, ir vežė juos į paskirties vietą, reikia manyti, kad šie laikėsi reikalavimo atvykti registruotis iki minėto skrydžio pradžios. Todėl šiomis aplinkybėmis nėra būtina įrodyti tokį atvykimą registruotis tuo atveju, kai pateikiamas prašymas mokėti kompensaciją.
- 29 Tai reiškia, kad tokie keleiviai, kaip aptariami pagrindinėje byloje, kurie turi patvirtintą rezervaciją skrydžiui ir kurie buvo vežami tuo skrydžiu, turi būti laikomi tinkamai įvykdę reikalavimą atvykti registruotis.
- 30 Taigi, jeigu minėti keleiviai savo galutinę paskirties vietą pasiekia trimis ar daugiau valandų vėliau, jiems suteikiama teisė į kompensaciją už šį atidėjimą pagal Reglamentą Nr. 261/2004 ir jie neprivalo šiuo tikslu pateikti įlaipinimo talono ar kito dokumento, patvirtinančio, kad atvyko registruotis atidėtam skrydžiui per nustatytus terminus.
- 31 Be to, tokią išvadą patvirtina Reglamento Nr. 261/2004 1 konstatuojamojoje dalyje nurodytas tikslas užtikrinti aukštą keleivių apsaugos lygį.
- 32 Iš tiesų keleiviai, kurių skrydis atidėtas ilgam laikui, turi galimybę pasinaudoti teise į kompensaciją ir jiems neturi būti taikomas reikalavimas, kuris netinkamas jų atvejui ir pateikiant prašymą dėl kompensacijos reiškia pareigą vėliau įrodyti, kad jie atvyko registruotis atidėtam skrydžiui, kuriuo buvo vežami bet kuriuo atveju.
- 33 Kitaip yra tik tada, kai oro vežėjas turi įrodymų, kad, priešingai, nei teigia šie keleiviai, jie nebuvo nuskraidinti atitinkamu atidėtu skrydžiu, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

- 34 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Reglamentas Nr. 261/2004, konkrečiai – jo 3 straipsnio 2 dalies a punktas, turi būti aiškinamas taip, kad keleiviams, kurių skrydis atidėtas trims ar daugiau valandų ir kurie atvyksta registruotis ir turi patvirtintą rezervaciją šiam skrydžiui, negali būti atsisakyta mokėti kompensaciją pagal šį reglamentą vien dėl to, kad jie, pateikdami prašymą dėl kompensacijos, neįrodė, jog atvyko registruotis į minėtą skrydį, t. y. nepateikė įlaipinimo talono, nebent būtų įrodyta, kad šie keleiviai nebuvo nuskraidinti atitinkamu atidėtu skrydžiu, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 35 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (aštuntoji kolegija) nusprendžia:

2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisykles atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91, konkrečiai – jo 3 straipsnio 2 dalies a punktas, turi būti aiškinamas taip, kad keleiviams, kurių skrydis atidėtas trims ar daugiau valandų ir kurie atvyksta registruotis ir turi patvirtintą rezervaciją šiam skrydžiui, negali būti atsisakyta mokėti kompensaciją pagal šį reglamentą vien dėl to, kad jie, pateikdami prašymą dėl kompensacijos, neįrodė, jog atvyko registruotis į minėtą skrydį, t. y. nepateikė įlaipinimo talono, nebent būtų įrodyta, kad šie keleiviai nebuvo nuskraidinti atitinkamu atidėtu skrydžiu, o tai turi patikrinti nacionalinis teismas.

Parašai.